Taxeringsdistrikt och uppbördsdistrikt

Av fögderidirektör Nils Gottliebsson

Med den lydelse 5 § TF ursprungligen hade stadgats i densamma *att* Lst skulle indela länet i taxeringsdistrikt samt besluta om de särskilda taxeringsnämndernas verksamhetsområden, *att* beslutet skulle avse visst taxeringsår och *att* det skulle meddelas senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Före ändring av i stad tillämpad distriktsindelning hade Lst att infordra yttrande från kommunens styrelse samt, i stad med egen uppbördsförvaltning, från den lokala skattemyndigheten (LSM[1]). Bestämmelsen om inhämtande av yttrande från kommunens styrelse gällde inte beträffande Stockholm.

I samband med de kommunala uppbördsverkens förstatligande ändrades bestämmelserna i 5 § TF (SFS 242/1966) därhän, att huvudstadgandet fick lydelsen: "Lst skall efter LSM:s hörande indela länet i taxeringsdistrikt samt besluta om de särskilda taxeringsnämndernas verksamhetsområden". Så följde föreskriften att beslutet skulle avse visst taxeringsår och att det skulle meddelas senast den 30 november året näst före taxeringsåret. — Ändringen innebar alltså att varje LSM skulle höras före fastställandet av taxeringsdistrikt (och de särskilda taxeringsnämndernas verksamhetsområden). Kravet på yttrande från kommunens styrelse i vad gällde stad bortföll. Tidsgränsen kvarstod: alltså beslut senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 1967.

Men ändringar blir snabbt i behov av ändringar i ADB-åldern. Genom SFS 199/1967 är andra stycket ändrat igen och nu sägs där att såvitt avser lokala taxeringsdistrikt skall beslutet meddelas senast den 30 september året näst före det år som föregår taxeringsåret och såvitt avser särskilda taxeringsdistrikt senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Beträffande ikraftträdandet av ändringsförordningen gäller att dagen härför generellt är den 1 januari 1968 men att bestämmelserna gäller dessförinnan i fråga om åtgärder som behövs för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet. Det sistnämnda är fallet beträffande ovan berörda bestämmelse. På den punkten säger departementschefen (prop. 88/1967), att indelningen i lokala taxeringsdistrikt för 1968 års taxering bör beslutas snarast efter det förordningen utkommit av trycket (den utkom 9.6. 1967) och för 1969 års taxering senast den 30 september 1967.

Bil. E har kommit i nytryck nyligen (ändring nr 76). I vad det gäller ATP-ärende är den inte riktigt up to date beträffande Stockholm. Och vid beskrivningen av lokal skattemyndighet har redaktören inte riktigt följt med sin tid — uppbördsverk och kronokamrerare hör nu till museiföremålen.

---

[1]) LSM får nu anses vara den "officiella" förkortningen för lokal skattemyndighet liksom KFM för kronofogdemyndigheten.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:03:23

Varför måste man vara ute i så god tid i fråga om år 1969 och följande år (och i så god tid man kan beträffande år 1968)? Svaret får man i förenämnda proposition, där det (s. 90) till en början sägs, att termen distrikt i datasystemet används som särskild, i princip för internt bruk erforderlig beteckning för den minsta geografiska enhet, som måste kunna särskiljas dels med hänsyn till menighets beskattningsrätt, dels med hänsyn till indelningen i taxeringsdistrikt. Ett taxeringsdistrikt, heter det i fortsättningen, kan följaktligen komma att bestå av ett eller flera sådana särskilda distrikt men inte av del av sådant distrikt. Tidigareläggningen av beslutet om taxeringsdistriktsindelningen i vad avser lokala taxeringsdistrikt betingas, fortsätter departementschefen, främst av att de uppgifter om indelning i distrikt, vilka skall fastställas i fastighetsbandet, utan ändring skall överföras därifrån till personbandet och vidare utan ändring till skattebandet. Lst:s beslut om indelning i taxeringsdistrikt måste med hänsyn härtill föreligga vid sådan tidpunkt att det kan iakttas redan vid mantalsskrivningen för det år, mantalsår (tillika inkomstår), som föregår taxeringsåret. I detta sammanhang må erinras om, säger departementschefen, att man i praktiken redan förfar så i större delen av landet, att man vid tidpunkten för indelningen i uppbördsdistrikt, vilken äger rum i början av året före inkomståret, beaktar den kommande indelningen i taxeringsdistrikt, ehuru Lst inte fastställer denna indelning förrän senast den 30 november året näst före taxeringsåret. I realiteten innebär (därför) förslaget att stadgandet i 5 § TF anpassas till den ordning som redan nu allmänt tillämpas vid länsstyrelserna.

I enlighet med vad sålunda sägs i prop. 88/1967 (och tidigare sagts av CFU och UOK i skilda sammanhang) utvisar distriktskoden i en fastighetsbeteckning (i datasystemet) i regel det lokala taxeringsdistrikt till vilket fastigheten hör. Den kan emellertid utvisa ett område, mindre än taxeringsdistriktet, i det fall detta består av flera administrativa områden, inom vilka olika menigheter äger utöva beskattningsrätt.

Uttrycket uppbördsdistrikt förekommer i 8 § UK, men det finns ingenstädes definierat. CFU har observerat detta och har därför i det förslag till ny UK som CFU utarbetat en definition av uppbördsdistrikt. Det lokala taxeringsdistriktet utgör, stadgas det, uppbördsdistrikt för skattskyldiga, som enligt TK upptages i A-längden. Består taxeringsdistriktet av flera administrativa områden, inom vilka olika menigheter äger utöva beskattningsrätt, utgör dock varje sådant område särskilt uppbördsdistrikt. För skattskyldiga, som enligt TK upptages i B-längden eller C-längden, utgör kommunen uppbördsdistrikt. Omfattar den flera administrativa områden av art som nyss sagts utgör dock varje område särskilt uppbördsdistrikt, om inte Lst annat bestämmer.

Efter denna redogörelse för stadgandena (gällande eller blivande) rörande taxeringsdistrikt och uppbördsdistrikt ställer vi frågan: är det några nackdelar med det nya systemet och måste det se ut som det gör? Främst är därvid att beakta detta med att indelningen i lokala taxeringsdistrikt skall verkställas redan i september året före inkomståret; mer än ett år tidigare än vad som hittills gällt. Ett lokalt taxeringsdistrikt bör ges sådan

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:03:23

storlek att taxeringsarbetet utan svårighet kan genomföras inom den till buds stående tiden. Därför måste, innan det bestäms att ett visst geografiskt område skall utgöra ett taxeringsdistrikt, kännedom föreligga om antalet skattskyldiga inom området och detta i sin tur förutsätter kännedom om antalet boende (mantalsskrivna) inom området. Det bör vidare också tas hänsyn till arten av inkomsttagare inom området (svårighetsgraden, tidsåtgången för varje taxering). Om indelningen — såsom i det nya systemet blir fallet — fastställes *innan* mantalsskrivningen för inkomståret ägt rum, kan indelningen uppenbarligen inte ske med samma säkerhet som när den sker *efter* mantalsskrivningen. I det förra fallet har man mantalsskrivningen för året före inkomståret att utgå från och sedan får man i förekommande fall, d. v. s. i orter där stora befolkningsförändringar sker, söka med statistikers och andras hjälp "framräkna" befolkningssiffrorna ett år. Några större besvärligheter medför väl inte detta i regel och några större tokigheter i indelningen behöver man väl inte befara, därför att vissa antaganden måste göras. Men självfallet vore det bättre om indelningen kunde ske sedan mantalsskrivningen ägt rum.

Nu behöver man faktiskt inte vänta så länge för att få ett säkrare underlag för distriktsindelningen. Mantalsskrivningen börjar i det nya systemet med att en förteckning över den presumtivt den 1 november året före mantalsåret kyrkobokförda befolkningen framtages. Denna s.k. personförteckning föreligger i mitten av oktober månad. Om Lst alltså bara hade anstånd till slutet av oktober med distriktsindelningen, så skulle den stå på fastare mark. Vid en tidigare tidpunkt än då propositionen skrevs var den 30 november året före inkomståret satt som sista dag för distriktsindelningen. Är det verkligen nödvändigt att ha den klar till den 30 september? Kunde det inte räcka med 31 oktober?

Nu finns det en annan lösning också som gör att man kan bibehålla hittillsvarande tidsgräns, alltså den 30 november året före taxeringsåret. Den innebär att distriktsenheten i fastighetsbeteckningen inte sammankopplas med taxeringsdistriktet. Vad man då har att göra är att uppdela ett område (en kommun, en församling) i relativt små distrikt. Dessa distrikt får utgöra uppbördsdistrikt, men vid bestämmandet av taxeringsdistrikt har man fria händer att låta ett sådant grunddistrikt (uppbördsdistrikt) eller två eller flera utgöra ett taxeringsdistrikt. Taxeringsdistriktsindelningen blir då något som inte "slår igenom" i banden och annan tidsbundenhet i fråga om indelningen än att den skall vara klar i rimlig tid före taxeringen, d. v. s. senast den 30 november året före taxeringsåret, föreligger inte. Så har vi haft det i Stockholm, även under ADB-tiden, och det har gått bra. Med det systemet kan grunddistriktsindelningen (uppbördsdistriktsindelningen) bestå snart sagt genom årtionden.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:03:23